

Voortgang Actieplan Duurzame Digitalisering juli 2024 > oktober 2025

Op 17 juni 2024 is het [Actieplan duurzame digitalisering](#) aan de Kamer verzonden door de Minister van Economische Zaken en Klimaat, mede namens de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Infrastructuur en Waterstaat¹. In maart 2025 is in een Kamerbrief van de Minister van Economische zaken een tussentijdse update gegeven van de voortgang van dit actieplan waarbij is aangekondigd dat bij het toezenden van het vervolg Actieprogramma Duurzame Digitalisering 2026 – 2028 ook de voortgang van het actieplan wordt meegezonden².

Deze voortgang bestaat uit twee delen. Het eerste deel beschrijft de feedback die is opgehaald vanuit de private sector, de betrokken overheidsorganisaties en de Europese Commissie. Het tweede deel bevat een overzicht van de huidige status van de 44 acties die opgenomen zijn in het Actieplan. De acties die niet zijn afgerond worden meegenomen in het Actieprogramma.

Het Actieprogramma:

- Zorgt voor een integrale data-gedreven aanpak met meer focus en samenhang tussen de acties, actielijnen en doelen.
- Zorgt dat het programma kan blijven inspelen op nieuwe ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld de opkomst van generatieve AI.
- Breidt samenwerking met marktpartijen uit om beter aan te sluiten op de behoeften en om sneller tot meer actie te komen.

¹ [Kamerbrief bij Actieplan Duurzame Digitalisering | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

² [Kamerbrief update duurzame digitalisering | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Deel 1: feedback vanuit de private en publieke sector en de Europese Commissie

Ter voorbereiding op het Actieprogramma Duurzame Digitalisering is vanuit diverse perspectieven feedback opgehaald.

Feedback private sector

Het programmateam van de Nationale Coalitie Duurzame Digitalisering heeft aan de deelnemers gevraagd om de voortgang van het Actieplan Duurzame Digitalisering kritisch te bekijken en met feedback te komen. Hieruit zijn de volgende beelden en adviezen voortgekomen:

- De deelnemers vinden het Actieplan duurzame digitalisering van (groot) belang voor hun organisaties en voor Nederland, en dragen om die reden ook actief bij aan de Nationale Coalitie Duurzame Digitalisering.
- De focus van het actieplan wordt als goed beoordeeld, waarbij het beeld is dat het Actieplan in de onderliggende thema's sneller tot meer actie zou moeten komen. De suggestie wordt gedaan om acties directer te koppelen aan de actuele klimaatproblematiek en beleidsthema's. Deelnemers vinden dat de publieke sector (landelijk, regionaal en lokaal) steviger vertegenwoordigd zou moeten zijn in Nationale Coalitie Duurzame Digitalisering en de overheid een voortrekkersrol kan vervullen in het oppakken van acties.
- De deelnemers vinden dat het Actieplan een vervolg moeten krijgen. De voortgang die tot nu toe is geboekt vormt een sterke basis, maar we staan pas aan het begin van een structurele verandering. De inzet op duurzame digitalisering moet worden voortgezet en verdiept, juist omdat het gebruik van digitale middelen alleen maar toeneemt. Alleen met een structurele en lange termijn aanpak kunnen we de digitale transitie echt duurzaam maken.
- Als belangrijke thema's en suggesties voor het vervolg worden genoemd:
 - Transparantie en eenduidigheid in/over digitaal verbruik
 - Bredere bewustwording over duurzaamheidseffecten van digitalisering, zowel richting bedrijven als burgers
 - Laten zien dat circulariteit en duurzame digitalisering concreet, tastbaar en werkbaar zijn. Breder verspreiden van concrete producten die in de Nationale Coalitie Duurzame Digitalisering worden ontwikkeld.
 - AI en duurzame ontwikkeling en toepassing ervan
 - Onderzoek naar hoe digitale transformatie bijdraagt aan duurzaamheid
 - Circulariteit en noodzaak van nieuwe business modellen

- Het stellen van duidelijke richtlijnen en kaders vanuit de overheid. Een meer dwingende overheid en de overheid als launching customer.

Feedback betrokken Rijksoverheidsorganisaties

Adviesbureau Highberg heeft het actieplan geëvalueerd op basis van twee workshops met betrokkenen binnen de Rijksoverheid. Onderstaande afbeelding geeft de resultaten hiervan beknopt weer.

Evaluatie van het actieplan

Samen met het interdepartementale kernteam hebben wij het huidige actieplan geëvalueerd, zowel op het proces alsook op de inhoud. Deze groep is trots op de inhoudelijke resultaten - binnen een half jaar zijn al een aantal acties afgerond. Vooral op het gebied van inkoop en gunningscriteria voor green software in het bijzonder zijn mooie vorderingen gemaakt. Men is trots op de positie als een van de wereldwijde koplopers in duurzame ICT inkoop.

De 3 belangrijkste wensen voor de inhoud van het vervolg-actieprogramma

- Kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen zoals de exponentiele groei van AI modellen
- Focus aanbrengen op een kleiner aantal acties om haalbaarheid te verbeteren
- Goed aansluiten op bestaande beleidsstrategieën

Wat betreft het proces is het interdepartementale kernteam trots op de onderlinge samenwerking, alsook het betrekken van wetenschap en de markt. Met name in de energiesector zijn veel digitale partijen bij elkaar gebracht en is het gesprek rondom duurzame digitalisering gestart.

De 3 belangrijkste wensen voor het proces van het vervolg-actieprogramma

- Samenwerking met marktpartijen zowel in de breedte alsook in de diepte uitbreiden om enerzijds behoeften beter te begrijpen, en anderzijds kennis en impact te verhogen
- Vergroten van de samenhang tussen verschillende acties
- Opvolgen van acties en verifiëren dat niet alleen de geplande handelingen zijn verricht, maar ook daadwerkelijk het beoogde doel is bereikt

Appreciatie Europese Commissie

In het verslag over de Staat van het Digitale Decennium 2025 wordt de voortgang van de digitale transformatie van de EU bij de verwezenlijking van de doelstellingen van het beleidsprogramma voor het digitale decennium voor 2030 geëvalueerd. Daarbij wordt het Actieplan Duurzame Digitalisering als best practice benoemd in Annex 1 van het hoofdrapport. Daarnaast komt de Europese Commissie ook met een aanbeveling in het bijbehorende landenrapport³:

³ [Verslag over de stand van het digitale decennium 2025 | Shaping Europe's digital future](#)

Green transition: continue efforts to contribute to the green transition, also by translating the Sustainable Action Plan into an actionable programme and creating more synergies among measures and policies within and beyond the government.

Deel 2: Overzicht status acties

Actie	Status
1.a.1: Verkenning randvoorwaarden en standaarden voor vestigingslocaties datacenters	Afgerond. Zie Kamerbrief november 2024.
1.a.2: Kansen edge computing in kaart brengen	Afgerond, voorgenomen publicatie in Kennisportaal 2026.
1.a.3: Co-financiering IPCEI CIS project 'Modular & Integrated Sustainable Datacenter' (MISD)	De vordering van het project verloopt conform de ingediende planning. Bij de General Assembly van de IPCEI CIS op 19 en 20 maart 2026 in Rotterdam zal het consortium een demo verzorgen over haar projectresultaten.
1.a.4: Co-financiering Digital Europe projecten voor duurzame datacenters	De cofinanciering voor Digital Europe projecten is in volle gang. Hoewel er geen projecten ten behoeve van duurzame datacenters zijn opengesteld door de Europese Commissie, is er wel cofinanciering verleend voor de Green Deal Data Space.
1.b.1: Verkenning prioritaire acties voor het verhogen van de circulariteit van eindgebruikersapparaten	EZ neemt deel aan de NCDD-werkgroep 'Circulaire IT & Digitale Product Paspoorten'. Samen met marktpartijen wordt in 2026 toegewerkt naar een green paper met prioritaire acties.
1.b.2: E-waste elimineren door ontwikkeling circulaire generatie elektronica	Alle geplande onderzoeksactiviteiten voor deze periode zijn uitgevoerd. Zo zijn bestaande circulaire businessmodellen in micro-elektronica zijn gecategoriseerd in vier typen. Drijfveren en barrières voor een circulair ecosysteem zijn geïdentificeerd. Tot slot zijn er 21 communicatie- en disseminatieactiviteiten uitgevoerd, waaronder een zomerschool voor promovendi. Voor meer informatie: https://www.nwo.nl/onderzoeksprogrammas/perspectief/toekenning-n-perspectief/circular-circuits-design-of-next-generation-electronics-for-a-circular-economy
1.b.3: Verkenning beschikbaar stellen herbruikbare overheidsapparatuur voor kwetsbare groepen	De eerste laptops zijn in september 2025 overhandigd vanuit Stichting Allemaal Digitaal.
1.c.1 Sturing op verduurzaming Overheidsdatacenters actualiseren (ODC's)	Er is een gezamenlijk project opgezet onder coördinatie van CIO Rijk om de energie-efficiëntie en de duurzaamheidsprestaties van de rijksdatacenters te verbeteren en om deze transparanter en beter vergelijkbaar te maken. Ook wordt gekeken naar optimaler gebruik van de capaciteit. Als onderdeel van het project wordt een nieuwe KPI ontwikkeld.
1.c.2 Inzicht opties levensduurverlenging en rendement (total cost of ownership) eindgebruikersapparaten	Het krachtenveld voor ICT binnen het Rijk is in kaart gebracht. Voor inkoop zijn in het raamcontract afspraken gemaakt voor een maximale levensduur. Bij lease en buyback-regelingen krijgen producten een tweede leven buiten het Rijk. Ook bij vervanging is het in toenemende mate mogelijk om apparaten een tweede leven te geven.
1.c.3 Ontwikkelen afwegingskader voor duurzame IT	Er is een eerste versie van een kader opgesteld. Dit is als levend stuk en kan indien opportuun (in jaarlijkse cycli) worden doorontwikkeld.
1.c.4: Deelname aan het Circular and Fair ICT Pact (CFIT)	Nederland is initiator van en deelnemer aan het Circular and Fair ICT Pact. Inmiddels zijn veertien landen aangesloten bij het pact. Afgelopen jaar zijn op basis van de internationale kennis onder meer praktische handleidingen ontwikkeld rondom due diligence bij ICT, CO ₂ -bewust inkopen van ICT en levensduurverlenging.
1.c.5: Versterken capaciteiten voor duurzame inkoop ICT door voortzetting Buyer Group ICT.	De Rijksoverheid is samen met Vlaanderen trekker van de Buyer Group ICT en is zelf ook deelnemer. Deelnemers leren van elkaar en werken samen richting de meest duurzame manieren van inkopen. Afgelopen jaar is onder meer aandacht geweest voor groene software als belangrijke driver van duurzaamheid.
1.c.6: Versterken samenwerking beleid en categoriemanagement	Loopt goed. Voorbeeld: het IDV-P-overleg bereidt een beleidswijziging voor om de vaste normering voor het aantal printers los te laten en meer ruimte te bieden voor behoefte gestuurde en digitale werkomgevingen. Dit ondersteunt de rijksbrede doelen voor

	duurzaamheid, kostenreductie en papierloos werken en wordt meegenomen in de herziening van de RPDC-richtlijnen en het nieuwe categorieplan IWR (verwachte vaststelling: Q1 2026).
2.a.1: Het energienet beter benutten door koppeling digitale economie aan digitalisering elektriciteitssysteem	Afgerond. De Nationale Coalitie Duurzame Digitalisering (NCDD) en TNO hebben de twee werkbijeenkomsten begeleid en de hieruit voortkomende knelpunten en benodigde acties zijn uitgewerkt in een position paper: https://coalitieduurzamedigitalisering.nl/position-paper-energie-management-systemen-een-onmisbare-spil-in-een-flexibel-en-betrouwbaar-europees-energiesystemen/
2.a.2: Analyse systeemkansen energie-flexibiliteit clouddiensten	Afgerond: Analyse systeemkansen energieflexibiliteit clouddiensten
2.a.3: Deelmobiliteit bevorderen door standaardisatie, harmonisatie en kennisdeling te faciliteren	Het programma Natuurlijk!Deelmobiliteit maakt stappen met onder andere concrete beleidsproducten en leidraden. Hiermee draagt het programma bij aan harmonisatie en standaardisatie van deelmobiliteit. Meer informatie: https://natuurlijkdeelmobiliteit.nl/ .
2.a.4: Digitaal Stelsel Mobiliteitsdata (DSM)	De governance van het DSM is ingericht. Zie www.digitaalstelselmobiliteitsdata.nl .
2.a.5: Dutch Metropolitan Innovations ecosysteem (DMI)	Het ecosysteem blijft groeien, activiteiten lopen volgens plan. Volgende mijlpaal m.b.t. ontwikkeling Federatief Datadelen op 9/10/2025: MVP PDX in gebruik.
2.b.1: Inventarisatie handelingsperspectief overheid om data delen te stimuleren en faciliteren	Afgerond. Zie https://coe-dsc.nl/ .
2.b.2: Verkenning harmonisatie identificatiesystemen voedselketen	Tijdens de opdrachtverlening voor de verkenning heeft zich de mogelijkheid voorgedaan om deze actie in Europees verband op te pakken, om ook bedrijfsidentificatie over de grens mogelijk te maken. Hiertoe is een intentieverklaring afgegeven voor Nederlandse deelname aan de European Digital Infrastructure Consortium for Agrifood, waarin een Multi-Country project rondom het ontwikkelen van een FarmID wordt opgetuigd.
2.b.3: Het gebruik van digitale productpaspoorten nationaal en internationaal bevorderen	Afgerond. Zie Centre of Excellence for Digital Product Passports .
2.b.4: Ecodesign uitwerking	Ligt op schema.
2.b.5: Digitale ketensamenwerking bevorderen in de gebouwde omgeving	Afgerond. DSGO: Digitaal Stelsel Gebouwde Omgeving is officieel gelanceerd: https://www.digigo.nu/digitaal-stelsel/waarom-dsgo/
2.c.1: Duurzaamheid bevorderen door digitale schaa sprong 1.000 maakindustrie-bedrijven	Loopt tot eind 2025. Eindrapportage wordt dit najaar verwacht.
2.c.2: Digitalisering inzetten t.b.v. duurzame teelmethode n	De vordering van het project AgrifoodTEF loopt conform de planning. Het kabinet heeft een verbreding van deze actie ingezet via een op te zetten Innovatieprogramma 'Robots naar de boerenpraktijk'.
2.c.3: Impactanalyse digitale sleuteltechnologieën energietransitie.	Afgerond: Impactanalyse digitale sleuteltechnologieën voor de energietransitie • Dialogic
opstart Kenniscentrum 1: Visie en missie Kenniscentrum Duurzame Digitalisering finaliseren	Afgerond. Gekozen voor een kennisportaal, zie uitwerking in Actieprogramma Duurzame Digitalisering 2026 – 2028.
opstart Kenniscentrum 2: Organisatiestructuur Kenniscentrum Duurzame Digitalisering inrichten	Afgerond, zie uitwerking in Actieprogramma Duurzame Digitalisering 2026 – 2028.
opstart Kenniscentrum 3: Communicatiekanalen Kenniscentrum Duurzame Digitalisering inrichten	Kennisportaal verwacht in Q1 2026.
3.a.1: Inventarisatie beschikbare data en databanken over duurzame digitalisering.	Afgerond.: Data voor duurzame digitalisering Rapport Rijksoverheid.nl
3.a.2: Inventarisatie lopende en potentiële verduurzamingsprogramma's overheids-ICT	Het systeem van (duurzame) ICT binnen de rijksoverheid is in kaart gebracht. Vertegenwoordigers van de verschillende relevante onderdelen en programma's zijn bij elkaar gebracht en werken samen door aan verdere verduurzaming.

3.a.3: Inventarisatie relevante internationale ontwikkelingen en EU-regelgeving voor MKB-ondernemingen	Afgerond, voorgenomen publicatie in Kennisportaal 2026.
3.a.4: Inventarisatie bestaande, aankomende en ontbrekende standaarden op het gebied van duurzame digitalisering.	Verwacht in Q4 2026.
3.a.5: Monitoring financieringsmogelijkheden voor duurzame digitalisering	Afgerond, voorgenomen publicatie in Kennisportaal 2026.
3.a.6: Voorlichting en communicatie	Verwacht in 2026.
3.b.1.: Overheidssamenwerking faciliteren	Ligt op schema.
3.b.2.: Ondersteunen en actief deelnemen aan de Nationale Coalitie voor Duurzame Digitalisering	Ligt op schema.
3.b.3: Ontwikkelen en delen van kennis	Gestart. Bewustwordingscampagne en toolkit van RADIO en lancering van de 'campagne' Samen duurzaam digitaal' (oktober 2025): https://www.it-academieoverheid.nl/duurzaam-digitaal .
3.b.4: Internationale beïnvloeding en afstemming t.b.v. duurzame digitalisering	Ligt op schema. Actieplan Duurzame Digitalisering wordt als best practice benoemd in het State of the Digital Decade hoofdrapport.
3.b.5: Inventarisatie Frans beleid over duurzame digitalisering.	Afgerond, voorgenomen publicatie in Kennisportaal 2026.
3.b.6: Uitzetten onderzoek naar energieverbruik nieuwe AI-modellen	Afgerond: De impact van AI op duurzaamheid en het monitoren daarvan Rapport Rijksoverheid.nl
3.b.7: Versterken onderzoeksfaciliteiten t.b.v. onderzoek naar digitalisering en duurzaamheid	In de zomer van 2025 heeft de tweede ronde plaatsgevonden van de FTO (financiering voor toegepaste Onderzoeksfaciliteiten) waarin enkele projecten zijn gehonoreerd (nog niet openbaar). Belangrijk projecten uit eerdere ronde zijn het FTO Duurzaamheidsconsortium het en Digilab Toegepast Onderzoek. Faciliteiten Toegepast Onderzoek (FTO) RVO.nl
3.c.1: Verkenning inzichtelijk maken voortgang duurzame digitalisering	Afgerond.
3.c.2: Evalueren, monitoren en coördineren van acties	Afgerond.